

ER ZIT MEER IN EEN LIEDJE DAN JE DENKT

Muzikaal activiteitenpakket voor taalverwerving bij
anderstalige peuters samen met hun ouders i.s.m.
Kinderopvang Stad Antwerpen

Begeleidende lector Vives: Solange Peirsegaele
2018-2019

Tine Vanhaevre
R0607674

Voorwoord

Toen ik enkele jaren geleden als kinderverzorgster aan deze opleiding begon had niemand - en ik het allerm minst - gedacht dat ik op dit moment een bachelorproef zou afmaken. Er komt een einde aan vier pittige jaren waarin ik veel geleerd heb en tonnen ervaring heb opgedaan.

Mijn jaren ervaring als kinderverzorgster in Antwerpen gaven me de nodige inspiratie voor dit educatief pakket. Tijdens het uitvoeren van mijn job ontdekte ik dat heel wat van onze anderstalige ouders moeite hebben met het oefenen van hun Nederlands omwille van werk, zorg voor het gezin of andere bekommernissen. Tegelijkertijd verschijnen er in de media te pas en te onpas negatieve berichten over het Nederlands van anderstalige kleutertjes. Omdat ik een link zag tussen het niveau Nederlands en oefenkansen vroeg ik me af of de kinderopvang hier niet kan op inspelen. De laatste jaren wordt er sterk ingezet op ouderparticipatie dus waarom geen leuke activiteit ontwikkelen die ouders, kinderen en opvang met elkaar verbindt en tegelijkertijd aan taalverwerving doet.

Omdat ik zelf al heel mijn leven met muziek bezig ben wil ik het ook op die manier aanpakken: kinderliedjes zijn een bron van nieuwe woorden en muziek helpt bij het leren van een taal. Mensen van mijn generatie herkennen de titel van mijn bachelorproef ongetwijfeld als de titel van een liedje van Samson en Gert. Deze vat in die paar woorden de essentie van mijn werk samen. Er zit meer in een liedje dan je denkt!

Dit pakket is dus gemaakt om mee aan de slag te gaan binnen kinderdagverblijven van de Stad Antwerpen. De focus ligt op anderstalige ouders en hun peuters maar uiteraard kan iedereen deelnemen.

Tenslotte wil ik graag enkele mensen bedanken die me ondersteund en geholpen hebben om dit project tot een goed einde te brengen. Eerst en vooral mijn begeleidende lector Solange Peirsegeale voor alle tips en bijsturingen maar vooral ook voor het vertrouwen. Daarnaast Ineke Huysmans voor de begeleiding vanuit de Kinderopvang Antwerpen. Ik wil ook graag mijn stage-mentor Marc Bolsens bedanken om me zo goed te begeleiden tijdens mijn stage op Atlas, inburgering en integratie. Je zorgde ervoor dat ik groeide en zoveel bijleerde het voorbije jaar. Je stond altijd klaar met goede raad en je schijnbaar eindeloze vertrouwen in mijn kunnen, helpt me tot op de dag van vandaag door de moeilijkere momenten.

Caroline De Coster en Davy Vanwijnsberghe, bedankt om me met raad en daad bij te staan de voorbije jaren. Afstandsonderwijs kan eenzaam zijn, maar er kunnen ook kostbare vriendschappen gecreëerd worden. Verder zijn er nog zoveel mensen in mijn privé-omgeving die me door de jaren heen zijn blijven steunen zowel emotioneel als praktisch, jullie weten wie jullie zijn.

Inhoud

1.	Inleiding	2
2.	Aanpak project	3
2.1.	Theoretisch kader	3
2.1.1.	Ouderparticipatie	5
2.1.2.	Taalontwikkeling en meertaligheid	7
2.1.3.	Invloed muziek op (taal)ontwikkeling	10
2.2.	Concrete uitwerking project.....	12
2.2.1.	Tijdslijn	12
2.2.2.	Brainstorm	13
2.2.3.	Contact met partner	13
2.2.4.	Uitwerken werkvormen.....	14
2.2.5.	Uitwerken pakket	15
2.2.6.	Testen bij Kinderopvang Deugniet + evalueren	16
3.	Reflectie.....	22
4.	Bronnenlijst	24
5.	Bijlagen	26
1.	Voorbeeld werkvormen.....	26
2.	Voorbeeld woordkaart	27
3.	Voorbeeld tekstposter.....	28
4.	Uitnodiging ouders	29
5.	Draaiboek 28 mei	30

1. Inleiding

Een nieuwe taal leren is niet eenvoudig. Een nieuwe taal leren vraagt oefening. Een nieuwe taal leren is durven praten. Een nieuwe taal leren vraagt moed.

Mensen die in ons land terecht komen zijn vaak bezig met overleven. De maatschappij verwacht veel. Ze moeten een nieuw land leren kennen met nieuwe gewoonten. Er moet werk gezocht en onderdak gevonden worden. Kinderen hebben een school of opvang nodig zodat de mama's en papa's hun leven terug op de rails kunnen krijgen. Dit alles moet gebeuren in een land waar je de taal niet spreekt. Uit mijn ervaring bij Atlas blijkt dat in andere culturen de vrouwen vaker thuisblijven om voor de kinderen te zorgen waardoor er weinig contact is met mensen die Nederlands spreken behalve op school of in de kinderopvang.

In de kinderopvang is er dan weer weinig kennis over hoe om te gaan met anderstalige ouders of kindjes. Er wordt vaak teruggerepen naar een steuntaal zoals Engels of Frans waardoor er niet geoefend wordt. Wanneer er wel wordt volgehouden om Nederlands te spreken is er niet genoeg achtergrond over het gebruik van klare taal om tot een goed gesprek te komen.

Tegen deze achtergrond ontstond het idee om een project uit te werken waarbij (anderstalige) ouders samen met hun kindjes uitgenodigd worden om deel te nemen aan een ouderactiviteit waarbij samen Nederlandse liedjes aangeleerd en gezongen worden. Op deze manier wordt er in een veilige omgeving en met vertrouwde gezichten op een losse manier kennis gemaakt met de Vlaamse kinderliedjescultuur. Hierbij wordt ook (in)direct de woordenschat en kennis van de grammatica uitgebreid.

Mijn project is opgebouwd rond vijf eenvoudige thema's met telkens vijf kernliedjes. Per thema is er een inleiding voorzien waarbij het thema aangeraakt wordt. Per liedje is er een opwarmertje en een afsluiter voorzien die inspelen op het onderwerp van het lied. Deze activiteiten zijn zo opgebouwd dat ouders hier samen met hun peuters kunnen aan deelnemen. De focus ligt op plezier maken met je kindje, samen muziek maken en tegelijkertijd Nederlands leren. De doelgroep is dus vooral anderstalige ouders en kindjes die thuis een andere taal spreken en dus minder in contact komen met het Nederlands. Uiteraard mogen Nederlandstalige ouders die zin hebben ook aansluiten.

Ideaal zou dit pakket gebruikt worden als basis voor een reeks waarin wekelijks een dik uur samen gespeeld en gezongen wordt. Op die manier kan er een groep opgebouwd worden die samen zes of acht weken werken aan iets duurzaam.

2. Aanpak project

Bij het uitdiepen van mijn oorspronkelijke onderzoeksvraag kwamen drie componenten steeds terug. Bij het zoeken naar relevante literatuur lag de focus op ouderparticipatie, taalontwikkeling bij peuters en het belang van muziek. Deze drie zoektermen zullen ook de rode draad van mijn theoretisch kader zijn. Bij elk van deze termen zal ik een conclusie neerschrijven die een basis vormt voor mijn project. Om mijn project te kaderen binnen de opleiding sociaal cultureel werk verwijs ik eerst naar de verschillende functies van het sociaal cultureel werk. Deze functies worden doorheen de opleiding in verschillende cursussen behandeld.

2.1. Theoretisch kader

Het sociaal-cultureel werk is opgebouwd rond vier functies die in dit project allemaal in meer of mindere mate aangeraakt worden (Socius, 2016).

- De **educatieve** functie: deze functie komt het meest expliciet aan bod. In het pakket zitten werkvormen waarmee aan de slag kan gegaan worden om kinderliedjes aan te leren op een informele manier. Niet enkel de leider van de activiteit heeft een educatieve functie maar er wordt ook van elkaar geleerd: liedjes uit andere culturen, woorden uit andere talen, hoe zingen jullie je kindje in slaap en nog veel meer. Ook in de inleidende en afsluitende activiteiten zit telkens een educatief element dat indirect bijdraagt aan een bredere kennis van de nieuwe taal.
- De **gemeenschapsvormende** functie: deze functie staat mee aan de basis van waarom dit project er gekomen is. In tijden van een veeleer negatief dominant discours over onze maatschappij is het belangrijk dat we een gemeenschap blijven vormen. Dat we een sociaal vangnet hebben om ons heen. Verder mogen we niet uit het oog verliezen dat we in een gemeenschap leven en dat we nooit genoeg kunnen weten hierover. Voor nieuwkomers gaat dit om de kleine dingen die wonen in Vlaanderen specifiek maakt, liedjes die we zingen met onze kinderen, hoe het er in een kinderdagverblijf aan toe gaat, hoe we iemand een fijne dag kunnen wensen in het Nederlands of onszelf kunnen voorstellen.

- De **maatschappelijke** activeringsfunctie: niets geeft zoveel empowerment als op je eigen benen staan. In een land als België hoort de taal spreken van de deelstaat waar je woont daar heel sterk bij. Ook een job hebben en dus bijdragen tot onze economie is iets waar de Vlaming nogal sterk aan tilt. Maar alles staat of valt met kennis van de taal. Daarnaast ligt er de laatste jaren ook steeds meer nadruk op ouderparticipatie zowel binnen de kinderopvang als binnen het schoolstelsel. Wanneer je als ouder niet deelneemt aan dit gebeuren val je al snel buiten de leefwereld van je kind. Als ouder kan je de laatste jaren steeds meer bijdragen aan de werking van een opvang of school. Ook hier speelt taal een grote rol. Om inspraak te hebben moet je actief kunnen deelnemen aan vergaderingen, activiteiten, ...
- De **culturele** functie: dit project draait rond muziek, samen zingen, creëren en beleven. Zowel deelnemers als leider participeren actief dankzij de muzische activiteiten maar tegelijkertijd maken ze ook kennis met verschillende culturen en hoe zij muziek beleven.

Deze vier functies samen vormen de basis van deze bachelorproef. Dit pakket vol werkvormen en materiaal zal gebruikt kunnen worden ter ondersteuning van ouderactiviteiten waarbij niet enkel ontmoeting belangrijk is.

2.1.1. Ouderparticipatie

Steeds vaker wordt het belang van ouderparticipatie in de kinderopvang ingezien en ontstaan er kleine projecten om dit te stimuleren. Binnen de Kinderopvang Antwerpen werd hier een jaar intensief rond gewerkt.

In 2017 verscheen het boek 'Ontmoeten is simpel... maar niet altijd gemakkelijk' waarin Geens, Hemeryck en Lambert **ouderparticipatie** linken met sociale cohesie. In de kinderopvang komen ouders gemakkelijk in contact met andere ouders. Voor anderstalige ouders is het soms moeilijk om contact te maken met autochtonen. Omdat ze in de kinderopvang iets gemeenschappelijks hebben, namelijk een kind van dezelfde leeftijd, heeft dit een **verbindende** werking. Het is deze gemeenschappelijke factor waar we gebruik van moeten maken. In onze huidige diverse maatschappij wordt nog te vaak de nadruk gelegd op wat er verschillend is tussen culturen en mensen.

Diversiteit zou een bedreiging zijn voor de sociale steun. De steeds groeiende diversiteit zou zorgen voor versnippering van normen en waarden. Sociale netwerken geraken verdeeld en vervreemden van elkaar. Ondanks dat er af en toe geprobeerd wordt om diversiteit positief te bekijken focust het beleid nog te vaak op traditionele ideeën van hoe een maatschappij eruit hoort te zien.

In hetzelfde boek wordt ook aangehaald dat we naar identiteit moeten kijken als een meervoudig en dynamisch iets waardoor we verschil en gelijkheid als iets breders kunnen zien. Diversiteit is alomtegenwoordig en gaat niet enkel over cultuur of socio-economische status maar ook over levensstijlen, gezinsvormen, normen en waarden. Pas door in ontmoeting te gaan en samen deel te nemen aan activiteiten kunnen we de ander leren kennen.

Rutgeerts en Vervaeke onderzoeken in 2016 welke invloed een uitgewerkt ouderbeleid heeft op het **welbevinden** van zowel ouders als kinderen. Net als Geens, Hemeryck en Lambert (2017) benadrukken ook zij dat samen dingen doen kan verbinden. Je kan verschillende doelstellingen hebben voor het organiseren van een ouderactiviteit. Het is belangrijk om op voorhand te bekijken waar je de focus op wil leggen. Binnen deze bachelorproef ligt de focus op ontmoeting, tijd met de kinderen doorbrengen en nieuwe dingen leren.

Ouderparticipatie moet op een **planmatige** manier aangepakt worden. Zo moet er aandacht geschonken worden aan wie er uitgenodigd wordt. Ook over het medium dat er wordt gebruikt voor deze uitnodigingen moet nagedacht worden. Daarnaast moet er rekening gehouden worden met diversiteit: hoe zorg je ervoor dat iedereen zich op z'n gemak voelt?

Het werd reeds eerder aangehaald maar het gevoel van verbinding is iets waar ouders nood aan hebben en ouders met een andere afkomst nog meer omdat ze hier vaak zijn zonder vangnet. De opvang speelt een belangrijke rol in deze **verbindende** functie. Reeds in 2006 kwamen De Graaff, Singer en Devillé tot dezelfde conclusie. Werken met oudergroepen is niet vanzelfsprekend omdat deze nooit homogeen zijn. Iedere deelnemer heeft een andere achtergrond, een verschillende opvoedingsstijl en een andere motivatie. De moeilijkheid ligt erin om ondanks de diversiteit toch een groepsgevoel te creëren.

Binnen de kinderopvang in Antwerpen is **taalproblematiek** één van de moeilijkste drempels om te overwinnen. Veel allochtone ouders kampen met een taalprobleem, dit kan gaan over het Nederlands maar ook over analfabetisme in hun moedertaal. Ook hun kinderen dragen hier de gevolgen van. Omgaan met iemand die niet zo goed Nederlands praat is iets dat je moet leren.

De kinderopvang besteedt hier momenteel niet zoveel aandacht aan en dit creëert frustraties zowel bij ouders als kinderbegeleid(st)ers. Werknemers en ouders behelpen zich wel maar dit zorgt voor een kloof. Kinderen leren snel, vaak sneller dan hun ouders (De Graaff, Singer en Devillé 2006) en ook dit zorgt bij de ouders voor onmacht omdat ze hun eigen kinderen soms niet begrijpen.

In het boek 'Samen Vooruit' benadrukt Tamara Wally (2016) het belang van ouderbetrokkenheid in de voorschoolse educatie van kinderen. Omwille van het verschil in taalniveau is het al op zo'n jonge leeftijd dat die betrokkenheid verloren gaat. Door hier in de kinderopvang al aan te werken creëren we ouders die zich ook op school betrokken voelen. Met dit project wil ik dat niet enkel ouders voelen dat participatie werkt maar ook dat de begeleid(st)ers merken dat ze een verschil kunnen maken.

Ouders samenbrengen om te zingen met hun kindjes en op die manier ook aan taalverwerving te doen. Hierdoor het samenhorighedsgevoel verhogen.

2.1.2. Taalontwikkeling en meertaligheid

Over taalontwikkeling zijn talloze bronnen te vinden en oneindig veel informatie. De focus voor dit werk ligt daarom op de ontwikkeling bij peuters en hoe omgaan met meertaligheid.

Taalontwikkeling is het gevolg van de **interactie** tussen het aangeboren taalvermogen van het kind en het taalaanbod waar hij mee in aanraking komt zo zeggen Zink en Smessaert in 2009. Aan het aangeboren taalvermogen kunnen we niet veel veranderen maar net daarom zijn de externe stimuli zo belangrijk. Zonder talige omgeving ontwikkelt een kind zijn taal niet verder.

In het geval van de doelgroep voor dit project is er een taalaanbod in meer dan één taal.

Meertaligheid komt in onze huidige samenleving veel vaker voor, een gevolg van de mondiale mobiliteit. Als je kijkt naar het taal-lerend vermogen van de kinderen hoeft meertaligheid geen probleem te zijn (Goorhuis – Brouwer, 2014). Vroeger werd wel eens de focus gelegd op het Nederlands en werd er aangeraden om ook thuis zoveel mogelijk Nederlands te spreken. Djohani en Maas (2000) wijzen er echter op dat er al een aantal jaar een nieuwe kijk is op meertaligheid. Het is belangrijk dat ouders de eigen taal blijven spreken met hun kinderen. Dit heeft een goede invloed op de Nederlandse taalontwikkeling. Hoe sterker de basis van de eigen taal is hoe beter daarop gebouwd kan worden met een nieuwe taal. Taal is een stuk van de **identiteit**, door de eigen taal te horen zorg je voor een vertrouwde sfeer. Toegepast op dit project vertaalt zich dat naar activiteiten waarbij de deelnemers liedjes uit hun eigen taal mogen zingen en ook woorden vanuit hun taal kunnen laten horen. Door terug te grijpen naar een vertrouwd gegeven zou er een sfeer moeten ontstaan waarin de deelnemers zich veilig voelen. In een veilige omgeving leer je vlotter en sta je meer open voor nieuwe dingen.

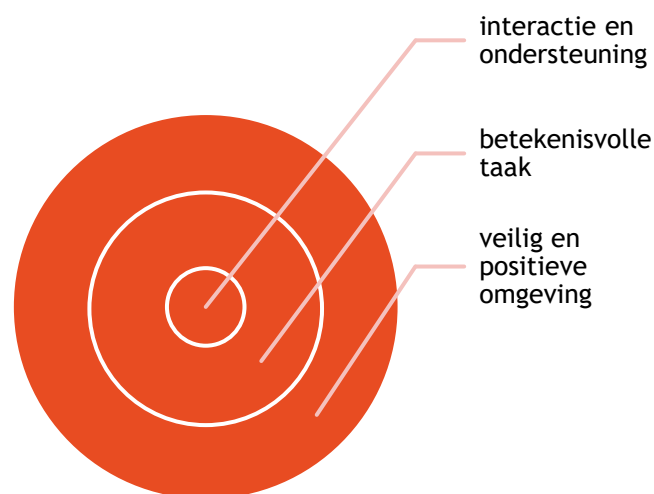
Kinderen bezitten een gevoelige periode voor taalverwerving tussen de 0 en de 7 jaar. Elke taal die ze in deze periode eigen maken kan gezien worden als een tweede moedertaal. In het eerste levensjaar begint de ontwikkeling van de klankherkenning en klankproductie. Ze herkennen op deze leeftijd ook klankmelodie. Dit is iets wat niet onderschat mag worden en waar muziek een grote meerwaarde kan zijn.

In deze eerste fase van de taalontwikkeling is het belangrijk dat kinderen veel geconfronteerd worden met taal. Alles benoemen wat je doet of ziet en dit zoveel mogelijk herhalen. Vanaf ongeveer 6 maanden begint het kind klanken te produceren die behoren tot de eigen taal.

Rond de eerste verjaardag begint het woordgeheugen en de woordproductie zich te ontwikkelen. Door veel naar taal te luisteren beseffen kinderen dat er een betekenis vasthangt aan de klanken die ze horen. Dit is het moment dat ze hun woordenschat uitbreiden. Dit gaat bij alle kinderen op een ander tempo en elk kind zal andere woorden leren afhankelijk van het aanbod in zijn omgeving. Deze input moet wel enige kwaliteit hebben en aangepast zijn aan het doelpubliek (Noort & De Weger, 2016)

Zoals eerder gezegd bouwt het hele taalsysteem zich op tussen nul en zeven jaar. Vertrekkende vanuit het aangeboren taalvermogen is er maar één voorwaarde voor een goede taalontwikkeling en dat is dat er met de kinderen gesproken, gezongen en gelezen wordt. Kinderen leren geen taal, het overkomt hen (Goorhuis-Brouwer, 2007).

Het centrum voor Taal en onderwijs ontwikkelde een theorie over een **krachtige taalomgeving**. Deze theorie vormt de basis voor mijn project en de uitwerking van de verschillende werkvormen.

Figuur 1: drie cirkels van een krachtige taalomgeving (Taelman, Wuyts, & Katholieke Hogeschool Sint-Lieven, Z.D.)

Veilige en positieve omgeving

De buitenste cirkel staat voor een veilige en positieve omgeving. Dit werd al een aantal keer herhaald maar het toont nogmaals aan hoe belangrijk dit is bij taalverwerving. Wanneer kinderen of volwassenen zich veilig voelen pikken ze meer taal op. Het is niet de bedoeling om mensen het gevoel te geven dat ze in een lesje Nederlands zitten en er na afloop een test zal afgenomen worden. We willen leren op een informele manier. Deze cirkel wordt actief benut door elke liedje en thema rustig in te leiden en mensen de ruimte te geven om wel of niet deel te nemen.

Betekenisvolle taak

De tweede cirkel spreekt over een betekenisvolle taak. Door de deelnemers actief te laten meedenken en te betrekken vergroten de leercapaciteiten. Door ook als leider ervaringen te delen vergroot je de betrokkenheid en laat je zien dat je gelijkwaardig bent. Deze cirkel wordt in mijn project weerspiegeld door inleidende activiteiten met vragen rond eigen beleving en ervaringen.

Interactie en ondersteuning

De binnenste cirkel focust op de manier waarop de taal aangebracht wordt. Er moet sprake zijn van een rijk en aangepast aanbod met visuele ondersteuning. Door het interactief te maken wordt het ook begrijpelijker voor de (anderstalige) deelnemers en zal het taalaanbod vlotter opgenomen worden. Het is ook belangrijk om dit niet te vrijblijvend te laten en feedback te geven tijdens de activiteiten. Dit kan op verschillende manieren zoals correct herhalen, herformuleren of vragen stellen.

Dit deeltje van de theorie wordt in mijn project aangepakt door veel visuele ondersteuning maar ook door activiteiten waar een actieve inbreng verwacht wordt.

Taalverwerving aanbieden in een veilige omgeving door een groot taalaanbod met visuele ondersteuning en met oog en respect voor de eigen taal bij anderstalige ouders en kinderen.

2.1.3. Invloed muziek op (taal)ontwikkeling

Steven Gielis somt in zijn boek “Opvoeden tot Zelfvertrouwen” (2018) op pagina 129 een aantal redenen op waarom muziek altijd een goed idee is. Dit is een mooie vertrekpositie om dit onderdeel aan te pakken.

“Kinderen leren dat het oké is om zich te laten zien.” **Zelfvertrouwen** is ontzettend belangrijk in het verwerven van nieuwe dingen. Het werd reeds aangehaald maar een veilige omgeving stimuleert de mogelijkheid om nieuwe dingen te leren. Jonge kinderen zijn trots als ze een liedje vanbuiten kennen. Via muziek werken we aan het aanvaarden en waarderen van verschillen. Er is geen juist of fout in **muzische expressie**. Door alle uitingen en ervaringen een plaats te geven in een respectvolle omgeving stijgt hun welbevinden en zelfvertrouwen (Reekmans, Roden, & Nauwelaerts, 2017).

“Muziek is **communicatie**: zingen en muziek maken stimuleert de taalontwikkeling”. Dit is de basis van mijn project. Door het zingen van liedjes worden de intonatiepatronen van een taal aangeleerd. In taal zit muziek en in muziek zit taal. Taal heeft ritme en melodie, daarom klinken liedjes uit andere talen anders dan Nederlandstalige liedjes. Het leren van een taal gaat vlotter wanneer je je het ritme en de melodie eigen maakt.

De meeste kinderen houden van muziek. Op peuterleeftijd ontwikkelen ze de vaardigheid om mee te zingen. Door het leren van liedjes zijn ze in staat om zinnen te gebruiken die ze in hun taalontwikkeling nog niet zelfstandig kunnen vormen. Door vaak geconfronteerd te worden met zinnen en zinsbouw maken ze zich de grammatica van een taal eigen. Ook indirect stimuleert samen zingen of muziek maken de **taalverwerving**. Het motiveert en draagt bij tot leren samenwerken (Van Eck & Heim, 2017)

In 2010 schreef Kolkman over zingend inburgeren waarin ze beschrijft dat het veel gemakkelijker bleek voor nieuwkomers om Nederlands te leren via gepaste liedjes. De herhaling, de melodie en het rijm zorgen ervoor dat woorden gemakkelijker worden onthouden. Tegelijkertijd helpt muziek om te durven praten, want samen is altijd gemakkelijker dan alleen als je nog maar een paar woorden Nederlands kent. Bij inburgeraars werken liedjes dus op dezelfde manier als bij kinderen. Het helpt hen bij taalverwerving maar ook om zelfvertrouwen te krijgen.

Wanneer we spreken over taalverwerving is het belangrijk dat de deelnemers weten wat ze zingen. Bij het werken rond een liedje moeten de woorden benadrukt en verklaard worden als het doel is om de woordenschat te vergroten (Jansma & Harpman, 1997). Aan de hand van woordplaten, voorwerpen en afbeeldingen zal dit gerealiseerd worden in dit project.

De meeste kinderliedjes rijmen. Het begrijpen maar ook zelf kunnen toepassen van rijm heeft een grote invloed op taalontwikkeling. Zingen laat hen op een speelse manier kennismaken met dat stukje van de taal.

“Samen muziek maken scheidt een band. Door samen bezig te zijn met muziek ontstaat interactie. Muziek is ook elkaar leren kennen.” Muziek is een belangrijk deel in het leven van jonge kinderen en hun ouders. Slaapliedjes brengen tot rust, bij het dansen kunnen ze overbodige energie kwijt, het maakt autoritten minder lang maar het brengt ouders ook dicht bij hun kinderen. Via muziek kunnen mensen zich verstaanbaar maken, het is **universeel** (Hohmann, Weikart, Julien, Veerman & Meijwaard (Huizen), & Nederlands Jeugdinstituut, 2007). Door samen muziek te maken wordt er snel een groep gevormd. Iedereen is rond hetzelfde bezig, het overstijgt verschillen.

Muziek gebruiken als bron voor taalverwerving. Het stimuleert de taalontwikkeling, scheidt een band en vergroot het zelfvertrouwen

---

2.2. Concrete uitwerking project

2.2.1. Tijdlijn

Januari - juni 2018

Brainstormen onderwerp bachelorproef

Partner zoeken

Goedkeuring Vives

September - december 2018

Theoretisch kader schrijven

Januari - februari 2019

24: Samenzitten begeleidende lector rond theoretisch kader

Uitwerken van werkvormen - Op punt stellen van fiches

Maart 2019

Praktische uitwerking bachelorproef: materiaal verzamelen, aankopen, afdrukken, in elkaar steken, ...

Tussentijdse evaluatie

April 2019

17: Concrete afspraken maken met projectpartner voor voorstellingsmoment en afsluitende activiteit

Handleiding schrijven voor gebruik pakket - Nadenken over doelpubliek en hoe uitnodigen

Mei 2019

3: Mezelf en het project voorstellen aan kindbegeleiders in kinderopvang Deugniet

2^e week: Ouders uitnodigen

28: Ouder-kindactiviteit in Kinderopvang Deugniet

Juni 2019

11: indienen bachelorproef

14: presentatie en eindevaluatie

2.2.2. Brainstorm

Alvorens ik echt van start ging probeerde ik alles wat al maanden in mijn hoofd aan het broeden was op papier te zetten. Tijdens dit proces vielen er al een aantal dingen die ik bedacht had af wegens onmogelijk te verwezenlijken. Dit brainstormproces zorgde ervoor dat ik een focus vond en in mijn hoofd al snel het uitgewerkte product zag.

2.2.3. Contact met partner

Voor het schooljaar startte nam ik contact op met de cel Kind en Kwaliteit van het Autonoom Gemeentebedrijf Kinderopvang van de stad Antwerpen (afgekort AG KOP). Zij leken me de aangewezen partner om mijn project voor uit te werken. Ze reageerden in eerste instantie weigerachtig omdat ze niet goed konden inschatten hoeveel tijd en werk en voor hen ging inkruipen. Na een paar weken kwam er vanuit een kinderdagverblijf de vraag of zij het niet konden begeleiden zodat het ook bij hen getest kon worden. Dit maakte het heel wat bevattelijker en al gauw kwamen we tot een akkoord. Ine Huysmans, coördinator van kinderopvang Deugniet, zou mijn begeleider worden.

Het eerste semester was ik volop stage aan het doen. Daarom spraken we af dat we pas in januari echt zouden samenzitten om het over de concrete uitwerking en afspraken te hebben en dat ik me eerst zou concentreren op het theoretische luik.

In januari zaten we samen om de overeenkomst te tekenen en te kijken hoe we dit concreet gingen aanpakken. We spraken af dat de meeste communicatie via mail zou verlopen en dat er indien nodig steeds mogelijkheid was om samen te zitten.

Tijdens de daaropvolgende weken stuurde ik mijn eerste versie van de werkvormen door. Hierop kreeg ik de nodige feedback waardoor ik aan de slag kon met het uitwerken van het materiaal.

Halverwege maart zaten mijn studentenbegeleider, contactpersoon bij Kinderopvang Antwerpen en ik samen voor mijn tussentijdse evaluatie en werd er afgesproken dat voor het tweede deel mijn focus zou liggen op hoe we de juiste ouders gaan bereiken en op het uittesten van de werkvormen.

2.2.4. Uitwerken werkvormen

Bij het uitwerken van de werkvormen startte ik vanuit enkele thema's. Het aanbod kinderliedjes is erg groot en door het op te delen in thema's werd het bevattelijker.

Ik koos thema's die in de kinderopvang regelmatig gekozen worden als thema om rond te knutselen omdat dit aansluit bij de interesses van het kind. Zo koos ik dieren, vervoer, mijn lichaam en voeding. Het thema klassiekers zette ik erbij omdat ik op die manier enkele liedjes die veel gezongen worden maar niet echt ergens bij horen, kon integreren.

Ik had eerst lijstjes van tien liedjes per thema maar omdat dit veel te veel was om op een kwalitatieve manier uit te werken beperkte ik me tot vijf liedjes. Per thema werkte ik ook enkele inleidende activiteiten uit. Elk liedje is op dezelfde manier opgebouwd. Op deze manier is het herkenbaar en eenvoudig in gebruik voor de begeleiders die het uiteindelijk gaan overnemen. Er is telkens een activiteit voor we het liedje aanleren en eentje nadien. Ze zijn telkens verbonden met het lied.

Bij het kiezen van de werkvormen heb ik rekening gehouden met diversiteit in het aanbod. Zo zijn er activiteiten die focussen op fijne motoriek, grove motoriek, creativiteit, emotionele ontwikkeling, mentale ontwikkeling (tellen, memory, ...), taalverwerving. Door dit af te wisselen binnen het thema krijg je een mooie collectie werkvormen.

Ondanks dat dit project rond taalverwerving werkt, is dit niet in elke werkvorm duidelijk aanwezig. Het is niet de bedoeling dat dit lesjes Nederlands zijn maar dat er op een speelse, informele (Sabbe, 2015) manier aan taalverwerving gewerkt wordt. Het is de bedoeling dat ouders zien dat taal overal aanwezig is en ze op een eenvoudige manier met hun kinderen kunnen bezig zijn en tegelijkertijd oefenen. Er is geen verplichting verbonden aan deze activiteit, mensen kunnen hier vrijwillig aan deelnemen. Daarnaast heb ik ook gekozen om geen opbouw in moeilijkheidsgraad te voorzien zodat de begeleiders vrij zijn om de activiteit helemaal naar wens en noden van de doelgroep te organiseren. Ik verkies een open manier van leren (Sabbe, 2015) waarbij de deelnemers zelf kiezen wat ze meenemen.

Stap voor stap ging ik aan de slag. Met een notitieboekje dat ik overal mee naartoe nam waarin per liedje een blaadje was voorbehouden. Elke ingeving noteerde, schrapte en verbeterde ik en na een dikke week had ik 60 werkvormen (zie Bijlage 1).

Samen met de partnerorganisatie werd dit bekeken, aangepast en gefinaliseerd.

2.2.5. Uitwerken pakket

Het concreet uitwerken van het pakket was veel arbeids- en tijdsintensiever dan ik verwacht had. Ik begon met het oplist van het materiaal dat ik nodig had.

Dit deelde ik op in 3 kolommen:

- Materiaal dat ik zelf moest maken.
- Materiaal dat elke kinderopvang heeft.
- Materiaal dat aangekocht moest worden.

De eerste kolom was met voorsprong de langste. Per liedje was er namelijk niet alleen het spelmateriaal maar ook een liedjestekst, tekstposter (zie Bijlage 2) en woordplaten (zie Bijlage 3). Dit stuk van het pakket maakte ik als eerste.

Nadien kwam het spelmateriaal. Om rekening te houden met de diversiteit in Antwerpen liete ik erop dat die ook gereflecteerd werd in de afbeeldingen die gebruikt werden. Wanneer het niet lukte om gepaste, diverse afbeeldingen te vinden greep ik terug naar emoticons, abstracte afbeeldingen of pictogrammen. Ik had tijdens mijn stage in Atlas ook geleerd dat emoticons vaak gemakkelijker zijn om emoties op af te lezen dan echte foto's. Dagen, avonden aan een stuk was ik aan het afdrukken, knippen, lamineren en opnieuw knippen. Het materiaal moest duurzaam zijn en dus niet stuk na één keer gebruiken.

Het materiaal dat moest aangekocht worden, werd besteld en toen begon ik na te denken over een manier om dit allemaal samen te kunnen houden. Ik besloot al snel om per thema een documentenmap aan te kopen met voldoende secties. Op deze manier heeft elk liedje zijn eigen plekje waar ook het materiaal bij kan zitten. Alle stukken kregen een stickertje met het nummer van de werkvorm zodat het snel teruggevonden kan worden. De stukken die te groot zijn voor de map zitten los in de opbergbak.

Ook voor de tekstposters op A3 zocht ik een oplossing zodat die proper bewaard konden blijven. Die oplossing vond ik in een stevige tekeningenmap.

Omdat ik bij collega-kinderbegeleidsters merk dat zingen vaak een grote hindernis is om te nemen besloot ik om ook alle liedjes op cd te zetten. Op deze manier maak ik het ook voor de toekomstige begeleiders van mijn project minder eng om hiermee aan de slag te gaan. Ik kon ervoor kiezen om de liedjes van aangekochte cd's te gaan verzamelen. Ik zing echter zelf wel ontzettend graag en wilde graag meer eigenheid en originaliteit toevoegen aan mijn pakket.

Dankzij een bevriend producer kreeg ik de kans om alle liedjes in een professionele studio op te nemen. Het idee dat het mijn stem is die dit pakket ondersteund geeft er toch een extra dimensie aan.

Tijdens de tussentijdse evaluatie merkte ik op dat ik een doorverwijsstuk miste in mijn project. Een mapje met folders of adressen die kunnen doorgegeven worden aan de ouders zodat ze na een activiteit met dit pakket kunnen blijven oefenen in laagdrempelige organisaties zoals Atlas, de huizen van het kind of de talrijke inloopteams van Antwerpen. Ik contacteerde de verschillende instanties en kreeg een positief antwoord waardoor ik deze info ook kon toevoegen.

2.2.6. Testen bij Kinderopvang Deugniet + evaluatie

Het testmoment bij Deugniet werd voorafgegaan door een kennismaking met de begeleiders. Ik ging langs in elke peutergroep met mijn pakket en stelde dit voor aan hen.

Het was van groot belang dat ik hen mee aan boord kreeg omdat zij diegene waren die de ouders voor mij moesten aanspreken (zie Bijlage 4) en motiveren.

Dit kennismakingsmoment was een succes, de begeleiders reageerden elk op hun eigen manier positief en nog voor ik het gebouw terug verlaten had waren er al twee mama's ingeschreven. Twee weken later waren er twaalf ouders ingeschreven. Zeven voor de eerste sessie en vijf voor de tweede. Dit onverhoopt succes was voor mij een teken dat mijn bachelorproef weldegelijk een meerwaarde kan betekenen voor de kinderopvang. De nood die ik dacht op te merken en waarop ik wou inspelen, is dus zeker aanwezig.

Op 28 mei was het dan zover. Ik had twee sessies voorbereid (zie Bijlage 5) met andere liedjes en activiteiten zodat ik zo veel mogelijk verschillende dingen kon testen op de korte tijd die ik maar had. Ik had ook nagedacht over de verschillende rollen die ik als begeleider zou gaan moeten opnemen en de stijl van begeleiding die ik zou gaan toepassen (Sabbe, 2017). Als taakrol zou het vooral gaan over het nemen van initiatief en het sturen van de activiteiten. Daarnaast zal ik ook de procesrollen van het aanmoedigen en betrekken van alle ouders op mij nemen. Ten slotte is er nog de gemixte rol waarbij ik problemen zal detecteren en hierop zal inspelen.

Voor de eerste sessie kwamen uiteindelijk vier mama's met hun kindje en voor de tweede sessie maar één papa met zijn dochter. Dit veranderde wel iets aan de planning maar hierover later meer.

Dit pakket is opgesteld om over een langere periode te gebruiken zodat je tijd hebt om te werken aan een groep. Ouderparticipatie is ook een doel van dit pakket zodat ouders het gevoel krijgen dat ze in verbinding staan met andere ouders. Daarnaast kan je over langere tijd ook gemakkelijker werken aan een veilige en positieve omgeving. Dit is de basis voor een krachtige en taalrijke omgeving zoals ik beschreef in mijn theoretisch luik. Omdat ik daar voor dit testmoment geen tijd voor had, pakte ik het anders aan.

Voor de eerste sessie had ik vier ouders en kinderen. Ze kwamen in de loop van het eerste kwartier allemaal aan dus begon ik met kort even een babbeltje te doen met de eerste mama. Ik vroeg haar of ze zelf vaak zingt, of ze Nederlandstalige liedjes kent, in welke taal ze wel liedjes kent en wat hun thuistaal is. Deze mama was erg snel op haar gemak en dat stelde mij ook gerust. De reden dat ik vraag naar de thuistaal en of ze zingen is omdat dit project me geleerd heeft dat de moedertaal ontzettend belangrijk is in het leren van een nieuwe taal. De theorie dat je enkel Nederlands mag spreken en horen is ondertussen achterhaald en men ontdekte dat een sterke basis van de moedertaal het eenvoudiger maakt om iets nieuws te leren.

Ik probeerde een zo open mogelijke houding aan te nemen en we gingen gezellig op de vloer zitten zodat haar dochtertje zich ook betrokken voelde. De volgende mama die toekwam had een heel onzeker zoontje bij zich die er eerst geen zin in had. Ik besloot om hem rustig te laten toekijken. Ook dat hoort bij die veilige omgeving: het niet dwingen tot deelname. Tijdens mijn stage in Atlas, inburgering en integratie ontdekte ik dat ik me het beste voel bij een coachende/ondersteunde begeleidingsstijl. Dit is op basis van het Hersey/Blanchard-model. Ik enthousiasmeer graag maar houd tegelijkertijd ook graag de touwtjes in handen.

Terwijl we wachtten op de andere deelnemers besloot ik al met een activiteitje te beginnen. Ik koos voor de werkvorm waarbij ze met een dobbelsteen moeten gooien en dan hetzelfde aantal eendjes op de vijver moeten kleven.

Bij de eendjesactiviteit hoorde het liedje "Alle eendjes". Ik had voor dit moment gekozen om niet met de cd te werken aangezien ik er zelf was. Daardoor kon ik iets flexibeler met de

muziek omgaan en zong ik tijdens het spelletje al een aantal keren het liedje. Op die manier konden de deelnemers al eens horen welk liedje we gingen leren.

Ik legde nog geen nadruk op de woordenschat. Het horen van liedjes helpt bij het ontdekken van ritme en melodie van een taal en dit vergemakkelijkt het leren van die taal.

Nadat iedereen die wilde had deelgenomen, nam ik de woordplaten erbij. Ik zong het liedje deze keer trager en legde de woordplaten (zie bijlage 2) zichtbaar neer op het moment dat ik het woord zong. Daarna bekeken we elke prent en koppelde daar het juiste woord aan.

Tijdens het ontwikkelen van mijn werkvormen koos ik er bewust voor om voor het aanleren van de liedjes steeds dezelfde structuur te gebruiken:

- Zingen (eventueel met gebaren)
- Woordplaten introduceren
- Nog eens zingen (eventueel met gebaren)
- Vragen naar andere woorden die ze niet herkennen
- De tekst zichtbaar maken
- Samen zingen (eventueel met gebaren)

Op deze manier is het gemakkelijk voor de mensen die dit, hopelijk, na mij gaan gebruiken.

Voor sommige mama's ging dit zingen vanzelf en voor anderen was dit moeilijker. De kindjes werden ook betrokken. Terwijl we zongen mochten ze het juiste prentje aanduiden. Door deze interactie en

visuele ondersteuning wordt er ook weer gewerkt aan die belangrijke krachtige taalomgeving. Tijdens deze momenten zong ik nog alleen, af en toe zong een van de mama's een woordje mee. Daaruit blijkt toch weer dat samen zingen gemakkelijker is dan alleen en dat zingen ook de drempel tot het spreken van een vreemde taal verlaagt of wegneemt.

Na een aantal keer zingen hoorde ik hoe de mama's stilletjes begonnen mee te zingen. Dat stemde mij heel gelukkig. Ik legde ook de grote tekstposter (zie bijlage 3) zodat ze eventueel konden meelesen en anders aan de hand van de prentjes de structuur van de tekst konden reconstrueren. We zongen het nog een drietal keer en gingen toen over naar de tweede activiteit.

Na afloop besepte ik dat ik hier beter mee gestart was omdat de drempel hier nog lager is en het niet stoort dat mensen later binnenkomen. Het liedje 'de zeppelin' deed me denken aan ballonnen dus ontwikkelde ik deze werkvorm die heel veel interactie vraagt maar op een laagdrempelige manier en dat zonder enige verplichting. Ik blies een aantal ballonnen op en de bedoeling was dat ze die in de lucht hielden. Het kindje dat eerst enkel op zijn poep wou zitten, stond hier toch recht en was geïntrigeerd door deze activiteit. Ook voor hem was dit dus een betere instap geweest. Goed om in het achterhoofd te houden. Dit spelletje gaf hem het nodige zelfvertrouwen om toch deel te nemen en zelfvertrouwen is cruciaal als je wil bijleren.

Tijdens deze eerste sessie voelde ik heel sterk dat ik iets had ontwikkeld waar nood aan was. Jammer genoeg is er geen tijd om dit uitgebreider te testen en echt te implementeren. Hoe mooi zou het zijn als er iemand een middag per week een uurtje werd vrijgesteld om echt een oudergroepje te starten en hiermee aan de slag te gaan. Ik vroeg de ouders na afloop of ze dit vaker zouden willen doen en ze waren allemaal enthousiast. Op deze manier is het erg vrijblijvend en kan er niet echt iets opgebouwd worden.

Tot slot van deze sessie zongen we nog het liedje 'klappen in de handjes' voorafgegaan door een activiteitje waarin we elkaars bewegingen moesten nadoen. Oorspronkelijk stond hier het spel 'dirigentje' gepland maar dat bleek met deze groep op zo'n korte tijd te moeilijk dus liet ik het wedstrijdelement vallen en werd het gewoon een imitatiespel waarbij iedereen echt heel goed meedeed. Deze mogelijke variant wordt ook vermeld op de fiche van deze werkvorm.

De eerste sessie was erg leerrijk met betrekking tot de opbouw van zo'n sessie. Er wordt wel een zekere flexibiliteit van de begeleider verwacht en een talent om in te spelen op de samenstelling van de groep.

Werken met (ouder)groepen is een van de moeilijkste aspecten van het beroep van sociaal-cultureel werker maar ook een van de meest voldoening gevende.

De tweede sessie verliep helemaal anders. Ik wist toen ik toekwam dat er al drie van de vijf kindjes ziek waren. Met een opkomst van net geen 60% in de eerste sessie was de kans dus groot dat er maar één iemand zou komen opdagen. Na tien minuutjes wachten kwam deze papa aan en konden we eraan beginnen. Al gauw bleek dat zijn dochtertje er niet zoveel zin in had. Ik had geleerd van de eerste sessie en gooide mijn planning overhoop en startte met een activiteit die weinig tot geen inspanning vereiste. Bij het liedje 'schaapje heb je witte wol' had ik een activiteit verzonnen waarbij witte pingpongballetjes (witte wol) in een grote zak gegooid moesten worden. Dit vond ze fantastisch.

Ik had ook aan deze papa wat vragen gesteld voor de start en hij sprak al heel goed Nederlands maar zong thuis vooral in het Engels. Schaaapje, schaaapje is in het Engels beter bekend als 'bah bah black sheep'. Hij was dus heel snel mee met het liedje en zijn dochter was al haar concentratie al kwijt en wou liever balletjes blijven gooien, wat geen enkel probleem was. We bekeken wel nog even de woordplaten.

Ik ging gauw over naar de tweede activiteit en deze is erg gelijkend op de eendjesactiviteit uit de eerste sessie maar dan met witte stippen op een paddenstoel. Ook dit vond ze heel leuk en samen met papa telde ze de stippen op de dobbelsteen om dan daarna te kleven.

Deze papa bleef veel meer op de achtergrond en was minder betrokken dan de mama's in de eerste groep. Zijn dochtertje was ook veel minder geïnteresseerd in de liedjes. Ik focuste daarom op de spelletjes. Mijn derde activiteit heb ik niet laten doorgaan omdat ze er echt geen zin meer in had en dwingen zit niet in mijn aard en werkt contraproductief.

Na twintig minuten zat deze sessie er jammer genoeg al op. Met meer kinderen had dit zeker langer geduurd en hadden we wat dieper in kunnen gaan op de taalverwerving maar ook dit was zeker leerrijk.

Vanuit mijn stage bij Atlas, inburgering en integratie had ik wat ervaring kunnen opdoen met werken met (ouder)groepen en het was opvallend dat het opkomstpercentage ook hier gelijkaardig was aan de cijfers die ik in Atlas verwerkt had, namelijk tussen de 55 en 60%. Het is iets om rekening mee te houden als dit zou blijven bestaan, dat je een buffer incalculeert bij de inschrijvingen zodat je zeker een mooi groepje overhoudt. De grootte van de eerste groep was echt wel het minimum om goed te kunnen werken denk ik. 1-op-1 kan natuurlijk ook maar dan moet je de hele aanpak herbekijken.

Mijn conclusie is dat er zeker interesse in is en dat de mensen die inschrijven het ook echt op prijs stellen. Eén van de mama's sprak me aan en zei dat ze het leuk vond dat ze samen met haar kindje Nederlands kon oefenen.

3. Reflectie

Ik had het idee voor mijn bachelorproef al heel lang vaag in mijn hoofd. Maar toen het zover was, had ik ontzettend veel moeite om alles in een mooie structuur te krijgen zodat het overzichtelijk werd.

De maanden die voorafgingen aan het goedkeuren van mijn project praatte ik met veel mensen over mijn idee, zowel mensen die in het werkveld staan als vrienden en familie. Op die manier kregen mijn losse gedachten meer vorm en inhoud en kon ik een meer afgebakend voorstel doen.

De opstart van mijn bachelorproef liep samen met mijn bekwamingsstage en ik besloot om me daarom gedurende het eerste semester te focussen op mijn stage. Ik liet uiteraard mijn bachelorproef niet links liggen en concentreerde me die periode op de theoretische achtergrond. Al snel merkte ik dat de hoeveelheid materiaal ontzettend groot was en moest ik op zoek naar een aantal zoektermen die me meteen de correcte info gaven. De opgedane ervaring voor het vak informatievaardigheden kwam hier aardig van pas. Weken aan een stuk werd er gelezen, aangeduid, samengevat, structuur gezocht, nagelezen en besluiten gevormd. Tijdens de kerstvakantie goot ik dit alles in een leesbaar geheel.

Na mijn stage ging ik terug aan het werk. Mijn bachelorproef werd mijn grootste focus voor de komende maanden en ik had er zoveel zin in. Nadat alle werkvormen ontwikkeld waren, begon ik aan het opstellen van materiaallijsten om een overzicht te hebben van wat er allemaal gemaakt en verzameld moest worden. Ik knutselde, lamineerde en knipte avonden aan een stuk en elke activiteit die afgewerkt was, gaf me meer en meer zin om uit te testen. Maar het was veel werk en er waren dagen dat ik geen lamineerfolie of schaar meer kon zien en dat ik droomde van kinderliedjes.

Toen eindelijk al het materiaal af was viel ik even in een zwart gat. Het leek alsof er niets meer te doen was behalve testen maar dat was natuurlijk niet het geval. Aangezien ik met kinderliedjes werk, wou ik die ook op cd. Daarvoor waren er twee opties, ofwel zocht ik in mijn collectie alle liedjes bij elkaar, maar dan zat ik wat in de knoei met rechten of ik ging bij een vriend in zijn studio de liedjes opnemen. Het werd de laatste optie en dat gaf het hele project toch wat extra glans en eigenheid mee.

Tussen januari en eind april zat ik ook een aantal keer samen met de partner maar ik kreeg van haar ontzettend veel ruimte en vrijheid. We spraken twee dagen af. Eentje om mijn project te 'verkoppen' aan de begeleidsters en eentje om te testen. We spraken ook een derde datum af voor moest er veel interesse zijn voor een terugkommoment. De interesse was er wel maar door het lange weekend dat tussen de twee momenten lag, was het onmogelijk om dit waar te maken.

Na het kennismakingsmoment bij Deugniet werd duidelijk dat de 1^e sessie van 14u tot 15u het meeste succes had en toen besepte ik dat in de 2^e sessie natuurlijk het afhaaluur van school viel. Dit is iets om in de toekomst zeker in gedachten te houden. Uiteindelijk hadden we toch wat inschrijvingen voor die tweede sessie. Ik beschreef het verloop van deze testnamiddag uitgebreid in puntje 2.2.6. Ik vond dit een geslaagde namiddag ook al liep niet alles zoals ik gewild zou hebben, maar dat hoort bij het uitwerken van een project.

Ik ben van nature een onzeker persoon en deze hele bachelorproef is een aantal keer niet zo goed geweest voor mijn zelfvertrouwen. Door het na al die maanden eindelijk in de praktijk te kunnen testen heb ik mijn vertrouwen in mezelf en mijn product echter wel teruggevonden. Ik denk dat dit het soort project is waar je altijd aan kan blijven schaven. Hoe meer er getest wordt hoe beter dit product zal worden. Jammer genoeg leent één schooljaar zich niet tot het ontwikkelen, uittesten en implementeren op lange termijn. Ik heb heel veel tijd gestoken in het ontwikkelen en uitwerken van een product waar ik achter kan staan en ben hier ook in geslaagd. Ik denk ondertussen nog na over de opvolging van dit project na het afsluiten van dit schooljaar en hoe dit misschien in beperkte versie gebruikt kan worden in alle verblijven.

De cd die ik opnam valt in mijn kinderopvang zo in de smaak dat ik al aanvragen krijg van stagebegeleidsters om ook voor hen een exemplaar te maken zodat dit in de opleiding gebruikt kan worden. Dit streelt mijn ego enorm en ik vind het zo fijn dat op zijn minst dit stukje van het project al op lange termijn zal gebruikt worden. Daarnaast heeft deze hele periode mij ook geïnspireerd en geprikkeld en denk ik erover na om op zelfstandige basis dit verder uit te werken en proberen aan de man te brengen bij kinderdagverblijven in Vlaanderen. Het kan zijn dat dit allemaal een droom blijft maar het heeft in ieder geval een zaadje gepland.

4. Bronnenlijst

- De Graaff, F., Singer, E., & Devillé, W. (2006). *Onderzoek diversiteit en ouderbetrokkenheid in Kindercentra*. Geraadpleegd van <http://www.driehoektraining.nl/wp-content/uploads/onderzoek-diversiteit-en-ouderbetrokkenheid-in-kindercentra-2.pdf>
- Djohani, F., & Maas, J. (2000). *Kinderopvang: opvoeden in diversiteit: de dagelijkse praktijk in kindercentra*. Houten/Diegem, België: Bohn Stafleu Van Loghum.
- Geens, N., Hemeryck, I., & Lambert, L. (2017). *Ontmoeten is simpel ... maar niet altijd gemakkelijk: een rijk inspiratieboek over sociale steun en diversiteit*. Amsterdam, Nederland: SWP.
- Gielis, S. (2018). *Opvoeden tot zelfvertrouwen*. Tielt, België: Lannoo.
- Goorhuis-Brouwer, S. (2007). *Kleine pedagogiek voor grote mensen: de eerste zeven kinderjaren*. Amsterdam, Nederland: SWP.
- Goorhuis-Brouwer, S. M. (2014). *Taalontwikkeling en taalstimulering van baby's, peuters en kleuters*. Amsterdam, Nederland: SWP.
- Hohmann, M., Weikart, D. P., Julien, M. G. J., Veerman & Meijwaard (Huizen), & Nederlands Jeugdinstituut. (2007). *Actief leren*. Amersfoort, Nederland: ThiemeMeulenhoff.
- Jansma, A., & Harpman, A. (1997). *Kinderen bouwen taal: taalstimulering van 0- tot 6-jarigen*. Groningen, Nederland: Wolters-Noordhoff.
- Kolkman, M. (2010, 22 mei). Zingend inburgeren – Taal, brein en psychologie. Geraadpleegd op 16 december 2018, van <https://www.mariekekolkman.nl/zingend-inburgeren/>
- Noort, P., & De Weger, H. (2016, 22 april). Hoe stimuleer je effectief de taalontwikkeling van kinderen die Nederlands als tweede taal (NT2) spreken? Geraadpleegd op 16 december 2018, van <https://wij-leren.nl/stimuleren-taalontwikkeling-kinderen-nederlands-tweede-taal.php>
- Reekmans, K., Roden, C., & Nauwelaerts, K. (2017). *Vertaalde verbeelding: Muzische inspiratie voor taalstimulering in de meertalige klas*. Antwerpen, België: Garant.
- Rutgeerts, E., & Vervaeke, V. (2016). *Kinderopvang en ouders: partners in opvoeding*. Brussel, België: Cego.
- Sabbe, K. (2015). *Methodiek Educatief Werk 1*. Vives VZW, Kortrijk.
- Sabbe, K. (2017). *Methodiek Educatief Werk 2*. Vives VZW, Kortrijk.

Socius. (2016, 5 april). De functies van het SCVW. Geraadpleegd op 30 december 2018, van <https://socius.be/de-functies-van-het-scvw/>

Taelman, H., Wuyts, A., & Katholieke Hogeschool Sint-Lieven. (Z.D.). *Inspiratiegids taal en muziek*. Geraadpleegd van <https://associatie.kuleuven.be/schoolofeducation/bijlagen/inspiratiegids-taal-en-in-muziek.pdf>

Van Eck, E., & Heim, M. (2017, 12 april). Kan muziek(onderwijs) kinderen met taalontwikkelingsstoornissen helpen? Geraadpleegd op 16 december 2018, van <https://wijleren.nl/muziekonderwijs-hulpmiddel-taalontwikkelingsstoornissen-taalvaardigheid.php>

Wally, T. (2016). *Samen vooruit: samenwerken met ouders van jonge kinderen in de VVE*. Rotterdam, Nederland: CED-groep.

Zink, I., & Smessaert, H. (2009). *Taalontwikkeling; stap voor stap*. Herentals, België: Vlaamse Vereniging voor Logopedisten.

5. Bijlagen

1. Voorbeeld werkvormen

1

INLEIDING DIEREN: AFBEELDINGEN HERKENNEN

DOEL

- Dieren herkennen en benoemen
- Thema ontdekken
- Contact met moedertaal

MATERIAAL

- Afbeeldingen van dieren

TAALNIVEAU

TIJDSDUUR

15 minuten

VERLOOP

Op de tafel worden alle afbeeldingen neergelegd met de prent naar boven.

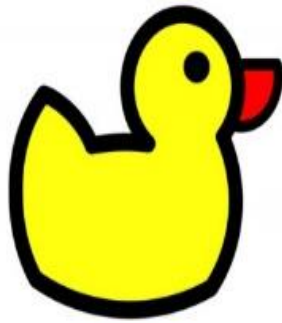
Vragen aan ouders/kindjes:

- *Wat herken je?*
- *Hoe heet dit in je eigen taal?*
- *Weet je hoe het in het Nederlands heet?*
- *Welk geluid maakt dit dier in je moedertaal/Nederlands*
- *Kennen jullie dierenliedjes in jullie eigen taal?*

Na elke afbeelding de correcte benaming erbij zoeken.

2. Voorbeeld woordkaart

EEND

3. Voorbeeld tekstposter

Alle eendjes zwemmen in het water

Falderalderiere

Falderalderare

Alle eendjes zwemmen in het water

Falderalderalderaldera

4. Uitnodiging ouders

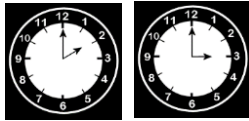
- Wil je zingen en spelen met je kindje?
- Wil je nieuwe liedjes leren en je Nederlands oefenen?
- Wil je samen met andere ouders en kinderen een leuke activiteit doen?

Dan ben je welkom op

Dinsdag 28 mei 2019

We organiseren 2 verschillende momenten hier in Deugniet:

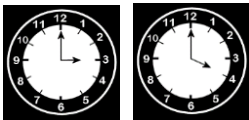
Van 14:00 tot 15:00

Omcirkel het moment waarmee je wil meedoen.

Geef de brief terug aan de begeleidster.

Van 15:00 tot 16:00

Tot dan!

5. Draaiboek 28 mei

Doel

- Aanpak van liedjes en werkvormen testen
- Beeldmateriaal verzamelen voor presentatie
- Kindbegeleid(st)ers overtuigen van de kracht van dit project

Materiaal

- Vijver
- Eendjes
- Dobbelsteen
- Materiaal voor parcours
- Ballonnen
- Vruchten met schaduw
- Whiteboardmarkers
- Pingpongballetjes
- Zakken
- Emoticons
- Doorgesneden fruit
- Stippen
- Paddenstoel
- Krantenpapier
- Cd + -speler
- Liedjestekstenbundeltje
- Stickers voor namen
- Stiften

Tijdsduur

Per sessie 1u

Aanpak

1^e sessie:

- Verwelkomen (1min)
  - Kennismaken: namen leren kennen, project kort uitleggen
  - Vragen naar achtergrond taal en muziek
- Activiteit 1: eendjes kleven (dobbelsteen) (5min)
  - Liedje 1: alle eendjes zwemmen in het water (10min)
- Activiteit 2: ballonnen hooghouden (10min)
  - Liedje 2: de zeppelin (10min)
- Activiteit 3: dirigentje (5min)
  - Liedje 3: klap eens in je handen (10min)
- Reserveactiviteit: parcours
  - Liedje: Mieke houdt u vast
- Reserveactiviteit: vrucht/schaduw
  - Liedje: appelsien

2^e sessie

- Verwelkomen (10min)
  - Kennismaken: namen leren kennen, project kort uitleggen
  - Vragen naar achtergrond taal en muziek
- Activiteit 1: pingpongballetjes in zakken (10min)
  - Liedje 1: schaapje, schaapje (10min)
- Activiteit 2: stippen op de paddenstoel (5min)
  - Liedje 2: op een grote paddenstoel (10min)
- Activiteit 3: emoties (5min)
  - Liedje 3: dit zijn mijn wangetjes (10min)
- Reserveactiviteit: doorgesneden fruit
  - Liedje: in ied're kleine appel
- Reserveactiviteit: bootje vouwen/ schipper mag ik overvaren
  - Liedje: schipper mag ik overvaren